

اقتصاد مقاومتی و توسعه پایدار

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۴/۰۴

تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۵/۲۷

کد مقاله: ۶۶۰۷۸

موسی نصوری گزنی^۱

چکیده

اقتصاد مقاومتی زمانی مطرح می‌شود که کشوری برای آزادی‌خواهی از قیدوبند استکبار جهانی، با استکبار وارد انواع جنگ‌ها شده و خود را مهیا می‌کند که در این جنگ پیروز میدان باشد و اولین بار لفظ اقتصاد مقاومتی را رهبر معظم انقلاب بیان فرمودند، اقتصاد مقاومتی میسر نمی‌شود مگر اینکه کشور امکاناتی را که می‌تواند در اقتصاد مقاومتی از او مدد بگیرد بشناسد، ایران با توجه به مواهب خدادادی که دارد به‌غیر از نفت می‌تواند از آن‌ها بهره‌جوید و آن‌ها را در بخش‌های صنعت گردشگری، کشاورزی و جنگلداری و استفاده بهینه از انرژی‌های ارزان مانند بادوخورشید به کارگیرد و لازمه کار این است که بحث آموزش و پرورش و فرهنگ‌سازی جامعه را جدی بگیریم که به‌عنوان ساختار معنوی و ضروری برای به‌کارگیری صنایع مذکور به حساب می‌آید، در این مقاله برای مشخص کردن متغیرها و رتبه‌بندی از لحاظ تأثیرشان بر اقتصاد مقاومتی از پرسشنامه به‌عنوان ابزار تحقیق و از آزمون‌های کرونباخ و رتبه‌بندی فریدمن و برای تعیین نوع استراتژی که از نوع تهاجمی بود از جدول استراتژی اس.دیلیو.او. تی استفاده شد که مؤلفه‌های آموزش و فرهنگ‌سازی و گردشگری و کشاورزی و جنگلداری و بالاخره تحقیق و نوآوری به ترتیب رتبه‌های اول تا چهارم را به خود اختصاص دادند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

واژگان کلیدی: آزادی، بند، استکبار، اقتصاد، مقاومت، ساختار

۱- دکتری مدیریت استراتژیک با گرایش کسب و کار، Mousa.nasouri@yahoo.com

اقتصاد مقاومتی ادیباتی است که در مبارزه با وضع تحریم ظالمانه توسط استکبار جهانی مطرح شده است تا راه علاجی برای عبور از این مقطع زمانی باشد متأسفانه تصمیم‌گیرندگان سیاست پولی و مالی را بدون مطالعه اتخاذ می‌کنند بعد که دچار اشتباه می‌شوند آن را اصلاح می‌کنند که با این وضع نه تنها به اهداف نرسیده‌ایم بلکه از آن دور هم شده‌ایم تا شناخت درستی از اقتصاد ایران نداشته باشیم نمی‌توانیم برای آن نسخه بیچیم، پس باید شناخت درستی از اقتصاد ایران داشته باشیم و سپس سیاست‌های پولی و مالی را برای آن تجویز کنیم (۱۴) در طول چند سال گذشته هیچ مفهومی در اقتصاد به اندازه اقتصاد مقاومتی برجسته نبوده است و این اصطلاح در سال ۱۳۸۹ توسط رهبر معظم انقلاب اسلامی مطرح شد که تاکنون ابهاماتی در مورد مفهوم آن به وجود آمده است و در رابطه با اقتصاد بلندمدت در میان اقتصاددانان، سیاستمداران و عموم مردم بحث‌های زیادی برانگیخته است (۱۵) اقتصاد مقاومتی راهکاری است که از سوی رهبر معظم انقلاب مطرح شده و برای مبارزه با اهداف اقتصادی نظام سلطه است و اقتصادی است که نه تنها منفعل و تدافعی نیست بلکه تهاجمی است و قصد تغییر ساختار اقتصادی موجود و بومی‌سازی آن بر اساس جهان‌بینی و اهداف دارد (۱۶) اقتصاد مقاومتی روشی برای مقابله با تحریم‌ها علیه یک منطقه یا کشور تحریم شده می‌باشد در شرایطی که صادرات و واردات هیچ کدام برای آن کشور اجازه داده نشده است. اقتصاد مقاومتی به معنی تشخیص حوزه‌های فشار و متعاقباً تلاش برای کنترل و بی‌اثر کردن آن تأثیرات می‌باشد؛ و در شرایط آرمانی تبدیل این فشارها به فرصت است. همچنین برای نایل شدن به اقتصاد مقاومتی باید وابستگی‌های خارجی را کاهش داد و بر تولید داخلی کشور و تلاش برای خوداتکایی تأکید کرد. اقتصاد مقاومتی اصطلاح جدیدی است که رهبر معظم در مواجهه با تحریم‌های ظالمانه استکبار جهانی بیان فرموده اند، کلمه اقتصاد به معنی میانه‌روی است و اما کلمه مقاومت از ریشه قوم یعنی قوام و دوام و ایستادگی است یعنی اینکه بتوانیم خودمان را از درون استحکام ببخشیم، یعنی اینکه رشد و توسعه از لحاظ تمام جهات علمی، فنی، اقتصادی، و غیره که استحکام داخلی را رقم خواهد زد و در مقابل تهدیدات خارجی استحکام و مقاومت خارجی را در برابر دشمنان موجب می‌شود. نظردولتمردان ایران در تعریف اقتصاد مقاومتی، ضرورت مقاومت برای رد کردن فشارها و عبور از سختی‌ها برای رسیدن به نقاط مثبت ملی است. این روش اقتصادی از نظر تعریف با اقتصاد ریاضتی تفاوت دارد. در این مقاله به مطالعه و تحلیل زوایای مختلف اقتصاد مقاومتی بر اساس فرمایشات مقام معظم رهبری می‌پردازیم.

۲- ادبیات تحقیق

کارآفرینی می‌تواند یکی از ارکان اقتصاد مقاومتی باشد و با ایجاد اشتغال بر رونق و توسعه تولید داخلی اثرگذار باشد. دولت باید به بخش خصوصی به‌بهد و شرایط را طوری سازماندهی کند که بخش خصوصی میدان عمل بیشتری داشته باشد دولت و مردم دست به دست یکدیگر و هر کدام خود را در توسعه و رونق کالاهای ایرانی مسئول بدانند و این مشارکت در همه بخش‌ها اعم از صنعتی، کشاورزی، خدمات و گردشگری خود را نشان دهد. و در وهله اول باید از دولت شروع شود که خود بزرگترین مصرف‌کننده کالا است؛ و از دستگاه‌های اجرایی تحت پوشش بخواهد که مصرف کالاهای ایرانی را بر کالاهای خارجی ترجیح دهند. منابع ارزی باید به نحو بهینه کنترل شود و فقط برای ورود کالاهای ضروری از منابع ارزی استفاده شود و از تعدد دستورالعمل‌های مختلف برای اینکه ثبات در ارز حکمفرما شود خودداری شود و به جای دستورالعمل‌های متزلزل و متغیر، دستورالعمل محکم صادر شود که برنامه‌ریزی در امکانات تولید را با مشکل مواجه نکرده و از نوسانات ارزی هم جلوگیری شود و در مصرف نباید روش اسراف را در پیش بگیریم و از دولت باید شروع شود و اسراف را کنار بگذارد و سپس برای مردم این موضوع نهادینه شود. صرفه جویی در مصرف را جزو عادات خود قرار دهیم و از محصولات درست استفاده کنیم که در دین مقدس اسلام هم اسراف نکوهیده شده است. اقتصاد مقاومتی برای این هست که دشمن ما را مورد تحریم ظالمانه خود قرار داده و می‌خواهد که ما تسلیم شویم و به چند سال گذشته برگردیم و مجدداً ما را زیر سلطه داشته باشد؛ بنابراین، هدف جمهوری اسلامی نیست بلکه ملتی است که در چهل سال پیش فریاد آزادی‌خواهی سر داده است؛ بنابراین برای اینکه به چهل سال قبل رجعت نکنیم، اقتصاد مقاومتی تنها ابزار نجات دهنده است.

که بتوانیم ثابت کنیم ملتی مستقل و آزاد هستیم و می‌توانیم و ملزومات مورد نیاز ما را خودمان تولید می‌کنیم، در این میان نقش شرکت‌های دانش‌بنیان پررنگتر جلوه می‌کند و دانش‌جویان و افراد دارای ذوق و انگیزه می‌توانند آستین همت را بالا زده و تلاش و کوشش مضاعف را انجام دهند و در خلق محصولات که نوآور بوده و ما را از وابستگی خارج می‌کنند داشته باشند شعارهایی که هر سال در رابطه با رشد و توسعه کشور توسط رهبر معظم انقلاب نامگذاری می‌شوند، تنها شعار منحصراً به آن سال نیست بلکه بطور زنجیروار هم افزا به هم متصل اند و در جهت تحقق یک آرمان که همانا رشد و شکوفایی اقتصاد کشور و متکی بودن به صادرات غیرنفتی به جای صدور نفت هست. فرهنگ‌سازی مردم در زمینه اقتصاد مقاومتی و جنبه‌های آن یکی از الزامات مهم اقتصاد مقاومتی است، بحث یارانه اگر درست اجرا شود و خود مردم هزینه‌های ناقلین انرژی را عهده دار شوند که خود به خود صرفه جویی اقتصادی را در پی خواهند داشت؛ که حرکت مثبتی در رشد اقتصادی تلقی می‌شود. باید به تحقیق و محقق بیشتر بها دهیم

وامکانات در اختیار آنان بیشتر قرار گیرد. این کار به نوآوری بیشتر منجر می‌شود و کشوری که نوآور باشد بیشتر در جهان کسب آبرو می‌کند و حرفی برای گفتن دارد و باید در زمان و منابع و امکانات در راه رشد و توسعه اقتصادی کشور حریص بود و از آنان بطور بهینه استفاده حداکثری را برای تحقق اهداف عالی‌ه کرد. آنچه که تحقیق و نوآوری را پایدار می‌کند و عرصه ذهن و فکر خارج کرده و به ورطه عمل می‌کشاند کارآفرینی و افراد کارآفرین هستند که می‌توانند در بنگاه‌های کوچک و متوسط عرض اندام کنند و رشد و توسعه اقتصادی را رقم بزنند. چون در کارخانجات بزرگ روند اقتصادی بطور مثبت پیش می‌رود ولی برای مردم و در اقتصاد خانواده، این بنگاه‌های کوچک و متوسط و کارآفرینان هستند که نقش مهم و اساسی را بازی می‌کنند. (۱)

۲-۱- حمایت از تولید ملی

هدف کشورهای غربی علی‌الخصوص آمریکا این است که از طریق تحریم ملت ایران را وادار به تسلیم کنند؛ اما مقوله حمایت از تولید ملی در اقتصاد مقاومتی میسر نمی‌شود مگر اینکه حمایت اجتماعی از تولید ملی که وابسته به عواملی است که در خانواده برای این حمایت انگیزه بوجود می‌آورد بطوریکه تولید داخلی بودن کالا را بر کالاهای پرزرق و برق خارجی ترجیح دهند و دولت در این میان باید نقش انسجام دهنده بین تولیدکننده داخلی و این حمایت اجتماعی را ایفا کند. (۲) در چند سال اخیر اقتصاد کشور وضع نابسامانی به خود دیده است از جمله تعطیلی کارخانه‌ها و متعاقب آن بیکار شدن افراد، خانواده‌ها را دچار چالش کرده است و مردم کالای ایرانی را به علت عدم کیفیت آن نمی‌خرند. وقتی در اثر نتیجه خرید مردم تولید داخلی رونق بگیرد تولیدکننده با توجه به سرمایه بدست آورده سعی می‌کند که کیفیت کالاها را نسبت به مراحل قبلی افزایش دهد. وقتی کالاها در اثر رونق و افزایش سرمایه به تولید انبوه رسیدند چونکه قیمت تمام شده کالاها کاهش می‌یابد. در نتیجه قیمت کالا هم سیر نزولی طی خواهد کرد. و از لحاظ اقتصادی هم وقتی تولید داخلی افزایش یابد و از حمایت اجتماعی برخوردار شود از خروج ارز جلوگیری شده، نه تنها ذخیره ارزی کاهش نمی‌یابد بلکه وقتی کالای داخلی مرغوب باشد ارزش صادرات پیدا می‌کند و باعث آوردن ارز به کشور شده که این مهم ذخیره ارزی کشور را افزایش می‌دهد و وابستگی به صدور نفت کاسته شده و چون منابع فسیلی تجدیدناپذیر است اگر که به صدور کالاهای داخلی غیر نفتی وابسته باشیم نابودی اقتصادی خود را رقم می‌زنیم. و در حوزه سیاسی هم می‌توانیم حرفی برای گفتن داشته باشیم، چون کشورهایی که در عرصه اقتصادی و نظامی قوی هستند بطور قابل ملاحظه ای در امر بین المللی و سیاسی می‌توانند اعمال نفوذ کنند و علاوه بر آن با قوی شدن اقتصاد و سیاست هجمه دشمنان به کشور بطور قابل ملاحظه ای کاهش خواهد یافت. (۳)

۲-۲- مشارکت دولت و مردم

با ظهور انقلاب اسلامی، همه ساختارها از جمله ساختار اقتصادی تغییر کرد و بنای حکومت اسلامی بر ضد استکبار و نظام سلطه قرار گرفت، بنابراین هر کشور برای قطع وابستگی الگوی اقتصاد مقاومتی را پیشه کار خود کرد و هر کشوری که قصد آزاد بودن از قیود استکبار جهانی را دارد باید این الگورا در مسیر حرکت خود قرار دهد، اقتصاد مقاومتی زمانی معنی پیدا می‌کند که کشور در حال جنگ باشد. یکی از راه‌های توسعه کشور آزاد سازی اقتصاد و محدود کردن اقتصاد دولتی است. با اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی بخش خصوصی می‌تواند در این زمینه ایفای نقش کند و با همکاری مردم و جذب سرمایه‌های غیردولتی در راه توسعه قدم محکمی بردارد. بخش خصوصی بر سرمایه‌های معنوی و همدلی آحاد مردم استوار است که می‌تواند اقتصاد را در برابر حرکات تهاجمی استکبار و ایادی آن بیمه کند.

۲-۳- مدیریت منابع ارزی

باید مصرف منابع ارزی را کنترل کرد و واسطه‌گری ارزی در بازار جلوگیری کرد. دولت می‌تواند با تثبیت نرخ ارز از مختل شدن چرخه تولید و عرضه و مصرف جلوگیری کند، چونکه وقتی نوسان نرخ ارز در بازار بوجود آید برنامه‌ریزی منابع که برای اهداف آینده در نظر گرفته شده است با مشکل مواجه خواهد شد. دولت باید تخصیص ارز را با اولویت نیاز صنایع و مایحتاج مردم قرار دهد و همچنین ارجحیت را بر بخش‌هایی که واقعا ارز نیاز دارند قرار دهد. تادشمن را که با هدف شکست نظام در جنگ اقتصادی آمده است را با شکست مواجه و کشتی نظام را از میان حوادث و بلایا به ساحل نجات رهنمون کند. (۴)

۲-۴- مدیریت مصرف در اقتصاد مقاومتی

استقامت و پایداری نظام جمهوری اسلامی الگویی برای کشورهایی است که بانظام استکبار در جهت آزادی سر ستیز دارند و چون الگوی مصرف و نگرش و بینش‌ها در عرصه اقتصادی در جهت ارتباطات و تعاملات بین فردی و اجتماعی بعنوان سبک زندگی بیان می‌شود، لذا تغییر سبک زندگی و مدیریت در آن از لحاظ مصرف و سایر متغیرها می‌تواند گام مهمی در جهت رشد و توسعه اقتصادی باغلبه بر عوامل داخلی و خارجی مختل داشته باشد. دشمنان نظام مطالعه گسترده را بر روی نقاط قوت و ضعف جامعه انجام داده‌اند. در زمینه‌های اقتصادی، مذهبی و سیاسی تا بتوانند از این طریق بر عمق جامعه رسوخ کنند. یکی از این راه‌ها تشویق به

مصرف بی رویه است، جامعه ای که مصرف گسترده بی رویه را پیش بگیرد جامعه ای وابسته خواهد بود که وابستگی به تولید داخل آسیب زده و ورود کالاهای خارجی را به داخل تسهیل و زمینه سلطه نظام استکبار را مجدداً فراهم می‌کند.

در دین مبین اسلام نیز اسراف مورد مذمت قرار گرفته و آن را اولین گام در مدیریت مصرف می‌داند و اخیراً سنسورهای هوشمندی اختراع شده که بطور خودکار جلوی هدر رفت و مصرف بی رویه انرژی را می‌گیرد که به خانه هوشمند تعبیر می‌شود که چنین امکاناتی در اداره جات هم متداول می‌شود که حرکت بسیار باارزشی در جهت کنترل و مدیریت مصرف انرژی است. (۵)

۲-۵- تبیین اقتصاد مقاومتی

اقتصاد مقاومتی یک ساختار نظام مند است و سعی دارد با تکیه بر آزادی عمل مردم و میدان دادن به تولیدات داخلی در مقابل توطئه دشمنان که قصد از هم پاشیدن و مستعصل کردن نظام را دارند ایستادگی کند. در اقتصاد مقاومتی باتکیه بر مردم و توسعه تولیدات داخلی بر رقبای تولیدات ملی و بردشمنان پیروز شویم و چون در حال جنگ اقتصادی هستیم آن نظامی که دارای رویه اقتصاد مقاومتی است در جنگ پایدار خواهد ماند. (۶) رهبر انقلاب اسلامی با آگاهی کامل از جنگ اقتصادی دشمن و اهداف آن‌ها از تشدید فشارها و تحریم هابریه مردم ایران همواره با برنامه‌ها و ارائه راهکار در جهت مقابله با این اهداف دشمن با مطرح کردن اقتصاد مقاومتی و راه کارهای آن به ملت ایران گوشزد کرده‌اند. همواره در دهه حساس قرارداریم و این برهه از زمان همگرایی و همدلی و یکپارچگی مردم را بیش از پیش می‌طلبد تا با این اتحاد و همبستگی کشتی نظام بتواند از میان این حوادث و مخاطرات عبور کرده و سالم به ساحل نجات و پیروزی برسد. (۷)

۲-۶- نقش و جایگاه شرکت های دانش بنیان در توسعه اقتصاد مقاومتی

در مورد اقتصاد مقاومتی صاحب نظران نگرش‌های زیادی را مطرح کرده‌اند. برخی از آن‌ها از منظر علم اقتصاد و برخی دیگر از منظر اقتصاد اسلامی و گروهی نیز از منظر فرهنگ و سیاست به این قضیه نگاه کرده‌اند. در گذشته عوامل تولید در اقتصاد را سرمایه کافی، زمین، نیروی کار می‌دانستند که هرکسی واجد این عوامل بود از مزایای تولید اقتصادی بهره بیشتری می‌گرفت، پس از گذراندن دوران چالش اقتصادی، کشورهای پیشرفته در میدان رقابت جدی باهم قرار گرفتند و در این میان دانش و بهره‌وری تولید به عنوان حلقه مفقوده شده بود که مورد توجه فراوان قرار گرفت، بطوریکه دانشمندی بنام جوزف شومپتزن نقش دانش در اقتصاد دانش بنیان را مورد توجه قرار داد و آن را مطرح کرد. اقتصاد دانش بنیان یکی از عوامل تولید دانش و فناوری است. کشوری که خود را در اقتصاد مبتنی بر دانش مجهز کند حرف‌هایی را در جامعه بین‌المللی کنونی خواهد داشت. و اقتصاد دانش بنیان توسط شرکت‌های دانش بنیان انجام می‌گیرد که با استفاده از این ابزار می‌تواند در اقتصاد مقاومتی نقش به‌سزایی را ایفا کند. و دانش منبعی است که هرگز روبه کاهش نیست و دارای وزن کافی هم نمی‌باشد. و هرچه برعکس از آن استفاده بیشتری شود پویاتر و رشد و شکوفایی بیشتری خواهد داشت. (۸)

۲-۷- هدف دشمنان از فشارهای اقتصادی بر ملت ایران

در طول این سال‌ها تهدیدها و فشارهای روانی زیادی در عرصه‌های مختلف از سوی دشمنان نظام اسلامی بر ایران تحمیل شده و مردم ایران اسلامی در میدان‌های مختلف و با ایستادگی و مقاومت توانسته‌اند در مقابل تهدیدات دشمن ایستادگی نمایند و آن را خنثی کنند و اگر در برابر فشارها و تهدیداتی که دشمنان برای ملت ایران روا داشته‌اند، مردم بترسند قطعاً دشمن پیروز این میدان خواهد بود. برای نمونه در ۸ سال دفاع مقدس، یک روز صدام پشت رادیو اعلام کرد که ظرف مدت یک روز یک شهر مرزی با جمعیت یکصد و پنجاه هزار نفری را در ایران تصرف خواهد کرد و با ورود یک سردار نام آشنا به این شهر مردم شهر روحیه گرفتند و توانستند با صدو هشتاد نفر از سربازان عراقی مبارزه کرده و شهر را از سقوط نجات دهند. وحشت و ترس از دسیسه‌های آمریکا علیه مردم ایران هست، و می‌خواهد که با ایجاد فتنه و آشوب در داخل و فشارهای سیاسی و اقتصادی مردم را خسته و نظام اقتصادی را فلج کند و کارآمدی نظام را از بین ببرد. داشتن تقوا و ایمان در مقابل دسیسه‌های دشمنان نظام مهم است و اگر این دو خلصت در میان مردم و مسئولان باشد و آن را حفظ کنند، نباید از طریق اشرافی‌گری و ثروت اندوزی از بیت‌المال آن‌را از دست بدهند، در غیر این صورت مسیر به جهتی پیش خواهد رفت که دشمنان آن‌را می‌خواهند با توسل به تقوی و ایمان می‌توانیم از این شرایط که استکبار جهانی بر ایمان ایجاد کرده به سلامت عبور کنیم و دشمنان را وادار به تسلیم کنیم (۹)

۲-۸- تبیین ارائه مدل الزامات اقتصاد مقاومتی

گذر از برجام و دوره‌های اول تحریم این مفاهیم را در ذهن متبادر می‌کند که باید بتوان داخلی تکیه زد و استعداد جوانان مومن و متعهد را دست کم نگرفت تا بتوان به عنوان ضربه گیر تهدیدات خارجی، استحکام و توان داخلی را به میدان آورد تا از وابستگی به دولت‌های استکباری خلاصی یابیم. با وقوع انقلاب اسلامی خیلی‌ها سعی کردند که جلوی رشد و توسعه اقتصادی کشور را بگیرند. در واقع نظام جدید جمهوری اسلامی وارث یک دولت نظامی که رانتیر و وابسته به درآمدهای نفتی بود و پس از انقلاب سعی مسئولان این بود که دولت را از وابستگی به درآمد نفت به سوی درآمدهای غیرنفتی سوق دهند که با شروع جنگ تحمیلی عراق بر علیه ایران برای تامین مخارج جنگ دولتمردان کشور ناگزیر شدند که به درآمدهای نفتی متوسل شوند و پس از

پایان جنگ در سال ۶۸ دولت های گذشته که بر سر کار آمدند برنامه هایی را تدوین کردند که متأسفانه سیاست های نامتناسب در رابطه با رشد و توسعه کشور اتخاذ شده که عملاً این مسئله عقیم ماند و همچنان وابسته به درآمدهای نفتی شدند؛ بنابراین الزامات و شاه کلید در اقتصاد مقاومتی این است که اقتصاد کشور را با تکیه بر درآمد تولیدات غیر نفتی بنا کنیم.

۲-۹- اهمیت تحقیق و افراد نخبه در اقتصاد مقاومتی

اهمیت دادن به دانشگاه ها و تحقیق و افراد نخبه می تواند برای رشد و توسعه اقتصادی کشور موثر باشد. فرد نخبه با ذوق و نبوغ خودش موجب تولید علم و دانش و فناوری می شود که موجب رشد و پیشرفت کشور در پاسخ گوئی به تحریم های ظالمانه است و می تواند در زمانی که یک کالا با فناوری پیشرفته مورد تحریم قرار می گیرد، با میدان دادن به افراد نخبه و اجازه کار برای تحقیق نه تنها در زمینه کالای مورد نظر به خود کفایی می رسیم، بلکه می تواند زمینه ساز صادرات و تجاری سازی کالای مورد نظر باشد. (۱۱)

۲-۱۰- اقتصاد مقاومتی و کار آفرینی

مدیریت در کار آفرینی، ایجاد اشتغال و انسجام نیروهای انسانی و هدایت آن ها بطور خودجوش به سمت خود کارآمدی و کار آفرینی و خلاقیت است، بدین منظور سازمان ها می توانند در این مورد برنامه ریزی داشته باشند که شالوده مدیریت در این رابطه است؛ اما در عمل مشکلات و مسائلی وجود دارد که مانع از پیشرفت در برنامه اقتصاد مقاومتی است که از جمله این مسائل فضای اقتصاد مقاومتی است. اقتصاد مقاومتی مفهومی است که تمام ابعاد فرهنگی، سیاسی، اجتماعی را شامل می شود که تضمینی برای ارتقا خرد جمعی و تحولات مثبت سازمان یافته در تمام ارگان ها و نهادها خواهد شد. (۱۲)

۲-۱۱- نقش آموزش و پرورش و فرهنگ سازی در اقتصاد مقاومتی

سازماندهی نیروهای انسانی می تواند نقش محوری و اساسی داشته باشد. هر کشوری که دارای سیستم آموزش و پرورش کارآمد و قوی است بالطبع آن کشور از رشد و توسعه اقتصادی نیز بهره مند خواهد بود. آموزش و پرورش می تواند با ایجاد ارتباط موثر با دانش آموزان و مربیان و اولیا نقش به سزایی را در تحقق اقتصاد مقاومتی از طریق درست مصرف کردن و صرفه جویی در مصرف کالا و وب هادادن به کالاها و تولیدات داخلی نسبت به کالاها ی خارجی و همچنین آماده کردن روحیه افراد برای کار آفرینی و ایجاد اشتغال و همینطور با تدوین کتاب و دروس بر پایه اقتصاد مقاومتی داشته باشد.

۲-۱۲- توسعه پایدار کشاورزی در اقتصاد مقاومتی

نقش کشاورزی در توسعه و رشد اقتصادی در کشورها بر کسی پوشیده نیست. بطوریکه بیشترین اشتغال زایی را داشته می تواند افراد زیادی را تحت پوشش قرار دهد. در حال حاضر بنگاه های زودبازده کوچک و متوسط و بازارهای مالی و پولی می توانند نقش به سزایی در رشد و توسعه در بخش کشاورزی و سایر بخش ها داشته باشند، بطوریکه بازارهای پولی و بانکها می توانند از طریق ایجاد اشتغال اثر کوتاه مدت و از طریق سرمایه گذاری بطور بلندمدت در رشد و توسعه کشاورزی و اشاعه اقتصاد مقاومتی به سایر بخشها سهیم باشند. (۱۳) بخش کشاورزی یکی از بخش های تاثیرگذار در اقتصاد هر کشوری است با توجه به تنوع اقلیمی، رطوبت، ارتفاع، و سایر معیارها که در کشور وجود دارد، می توان بخش کشاورزی (که شامل غلات، حبوبات، گیاهان دارویی و غیره هست) را توسعه داد و علاوه بر تامین مایحتاج داخلی، بعنوان یکی از مهمترین کالای غیر نفتی به آن برای صادرات به آن نگرست. برای توسعه این امر با توجه به شرایط خاصی که وجود دارد، می توان در هر زمان با توسعه بخش کشاورزی، توسعه روستائی را نیز ملاک قرارداد بطوریکه مهاجرت معکوس از شهر به روستا صورت گیرد. در حال حاضر بخش کشاورزی ۴٫۱ درصد از تولید ملی، ۳٫۱ درصد از اشتغال، بیش از ۵٫۴ درصد از نیازهای غذایی و ۳٫۱ درصد از صادرات غیر نفتی و ۹٫۱۰ درصد از نیاز صنایع به محصولات کشاورزی را به خود اختصاص داده است، با توجه به پتانسیل های شناخته شده می توان بطور قطع یقین به ارتقاء درصدها امیدوار بود. و هر کشوری که روی بخش کشاورزی سرمایه گذاری کند یقیناً به توسعه پایدار دست خواهد یافت؛ زیرا که بخش کشاورزی منابع تجدید پذیر را شامل می شود، به لطف خداوند با توجه به اینکه به فناوری هسته ای صلح آمیز علاوه بر کارشکنی دشمنان نظام دست پیدا کرده ایم می توان از فناوری مذکور در بخش های دیگر تولید علی الخصوص در بخش کشاورزی بهره جست. (۴)

۲-۱۳- توسعه صنعت گردشگری در انواع آن و صنایع دستی

می توان رشد و توسعه اقتصادی کشور را در قالب اقتصاد مقاومتی مورد بررسی و ارزیابی قرارداد که بخش گردشگری و صنایع دستی هم با توجه به هنر و استعدادی که در افراد ایرانی برای خلق هنر و صنایع دستی وجود دارد و هم اینکه ایران سرزمینی پهناور با اقلیم های متفاوت است که دارای محیط های کویری، کوهستانی، مراتع و جنگل ها و غارها و همچنین آثار باستانی متعلق به قرون گذشته و زیارتگاه ها و اماکن متبرکه است و همچنین خوشبختانه از لحاظ پزشکی جزو معدود کشورهای هستیم که در این زمینه حرفی برای گفتن داریم و همچنین معادن آب معدنی فراوانی که در سطح کشور وجود دارد جهت آب درمانی و همینطور در زمینه ورزش به خصوص ورزش کشتی که خاستگاه کشور ماست و سایر رشته های ورزشی، گردشگری های پزشکی، ورزشی و طبیعت گردی و مذهبی را با توجه به پتانسیل هایی که بحمدالله در کشور وجود دارد توسعه دهیم، و در زمینه مذهبی هم با توجه به زیارتگاه

های زیادی که در کشور وجود دارد می‌توان به رشد صنعت گردشگری در این بخش هم امید بست (۱۷). کشور برزیل از لحاظ اقتصادی وضع خوبی نداشت و یکی از مقروضترین کشورهای امریکای لاتین محسوب می‌شد و با میزبانی جام جهانی فوتبال توسط این کشور اقتصاد این کشور متحول شد، نه تنها دیون خود بابت وام‌هایی که از کشورهای خارجی گرفته بود تسویه کرد، بلکه ذخیره مالی فراوانی کسب کرد، و با اقتصاد کشور همسایه ترکیه، با توجه به اینکه در سواحل دریای سیاه دارای منابع نفتی قابل توجهی است، براساس گردشگری بنا شده است که در پیشرفت و توسعه اقتصادی این کشور نقش مهم و اصلی را ایفا می‌کند. درآمد هر فرد گردشگر با درآمد حاصل از فروش ۱۴ بشکه نفت برابری می‌کند، علاوه بر این ایجاد اشتغال فراوان می‌کند و هزاران شغل مستقیم و غیر مستقیم ایجاد می‌کند. در کل کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه به مزایای صنعت گردشگری در زمینه رشد و توسعه اقتصادی کشور و تأثیر آن در زیرساخت‌ها پی برده‌اند. طبق نظر سازمان جهانی گردشگری وابسته به سازمان ملل، صنعت گردشگری حتی از صنایع مادر همچون صنایع دفاع و نظامی و کشاورزی هم می‌تواند از لحاظ کسب درآمد بالاتر باشد و در کل رتبه‌بندی بعد از صنعت نفت و خودرو، مقام سوم را به خود اختصاص داده است و از لحاظ تجهیز منابع و ارزآوری که از طریق صنعت گردشگری بر ای کشور بدست می‌آید می‌تواند نقش مهم و شایانی را در اقتصاد مقاومتی یعنی اقتصاد بدون نفت ایفا کند. (۱۸)

۲- حفظ و صیانت از مراتع و جنگل‌ها

جنگل‌ها و مراتع بر تعدیل آب و هوا و تولید اکسیژن تأثیر فراوان دارند و به شش زمین معروف هستند و چند سال اخیر بازمین بردن بی‌رویه و نامنظم درختان جنگل و از بین بردن مراتع که می‌تواند محل چرای دام‌ها باشد. در چند دهه اخیر شاهد وقوع سیل‌های خطرناک و ویرانگر بوده‌ایم که همگی به علت از بین بردن جنگل‌ها و پوشش گیاهی مربوط می‌شود و ملاحظه می‌کنیم که در مناطقی که دارای جنگل‌های انبوه و پوشش گیاهی مناسب هستند شاهد چنین بلایای طبیعی نیستیم که به اقتصاد کشورها ضربه فراوان بزند. جنگل‌ها از لحاظ اقتصادی دارای اهمیت هستند. بطوریکه علاوه بر مزایای غیرمستقیمی که ذکر شد، دارای مزایای مستقیمی از جمله تولید چوب و کاغذ و سایر تولیدات وابسته به چوب هستند که چرخ هزاران هزار کارگاه‌های کوچک و بزرگ را می‌چرخاند و علاوه بر این شرکت‌های تولید چوب و کاغذ با صنایع کارخانه‌ها و شرکت‌ها تعاملات اقتصادی دارند که می‌تواند تحرک کلان اقتصادی را موجب شود، بطورمثال کشورهای کوچکی مثل چک و اسلواکی تنها منبع درآمد در درختان جنگل و فرآورده‌های چوبی آن می‌باشد و منبع درآمد دیگری ندارند و با همان منابع اقتصاد کشورشان را می‌چرخاند بدون اینکه منابع نفت داشته باشند و درختان را منظم و با برنامه ریزی قطع کرده و به جایشان نهال قرص می‌شود و مردم این دو کشور آنقدر به بلوغ فکری رسیده‌اند که از درختان جنگل به عنوان تنها منبع درآمد نگاه کرده و مانند بچه‌های خود از آن‌ها مواظبت می‌کنند، بطوریکه بزرگترین تولیدکننده چوب کبریت همین دو کشور چک و اسلواکی هستند. (۱۹)

انرژی تجدیدپذیر، انرژی برگشت پذیر به انواع انرژی‌هایی می‌گویند که به طبیعت آسیب نمی‌زند و به طبیعت برمی‌گردد که شامل انرژی‌های بادی، خورشیدی و هسته‌ای می‌باشد. در سال‌های اخیر که انرژی‌های تجدیدپذیر رو به اتمام هستند، توجه دنیا به این انرژی‌ها بیشتر شده است. آمارها نشان می‌دهد که در سال ۲۰۰۶، ۱۸٪ از انرژی مصرفی جهان از رده انرژی‌های تجدیدپذیر به دست آمده است، سهم زیست توده بطور سنتی ۱۳٪- که جهت حرارت دهی و ۳٪ انرژی آبی بود، به حول قوه الهی کشورمان علاوه بر سنگ اندازی و کارشکنی استکبار جهانی به انرژی هسته‌ای برای مقاصد صلح آمیز و برای رشد و توسعه اقتصادی کشور دست یافت، اما به دلیل وضعیت جغرافیایی و بادخیز بودن برخی از مناطق کشور می‌توان از انرژی پاک و تجدیدپذیری چون انرژی بادی برای تولید برق بهره گرفت. همچنین مناطق جنوب کشور که روزهای آفتابی بیشتری نسبت به مناطق دیگر کشور دارند و انرژی خورشیدی و گرمایی بیشتر متمرکز هست می‌توان از صفحه‌های گیرنده انرژی خورشیدی که مبدل انرژی خورشیدی به انرژی برق و الکتریسته هست (نیروگاه‌های خورشیدی) بهره جست که می‌توان با توجه به ارزان قیمت بودن و تجدیدپذیر بودن این انرژی‌ها، از برق حاصل از آن چرخ بنگاه‌های تولیدی را برای تولید و توسعه بیشتر چرخاند و همچنین صفحه‌های گیرنده خورشیدی را می‌توان در پشت بام خانه‌ها نصب کرد که از این طریق برق مورد نیاز مناطق مسکونی تامین می‌شود که تأثیر مثبتی در اقتصاد خانواده دارد. حتی شرکت توزیع برق می‌تواند برق مازاد حاصله از منازل را به همراه انرژی‌های تجدیدپذیر دیگر که از این طریق بدست می‌آید به عنوان صادرات به کشورهای مجاور صادرکننده گامی در جهت پررنگ کردن اقتصاد مقاومتی می‌تواند باشد.

۳- سئوالات تحقیق

- ۱- آیا بخش‌هایی چون آموزش و پرورش قوی و فرهنگ‌سازی، کشاورزی و جنگلداری، گردشگری و استفاده از انرژی‌های پاک و تجدیدپذیر بر اقتصاد مقاومتی تأثیر دارند؟
- ۲- استراتژی‌های مناسب برای رسیدن به یک اقتصاد مقاومتی خوب و پویا چیست؟

۴- روش تحقیق

این تحقیق از لحاظ هدف توصیفی است، چونکه موقعیت و آنچه که در آن هست را توصیف می کند و از لحاظ نتیجه کاربردی است و در ادامه جامعه آماری و نمونه آماری مورد توجه قرار می گیرد.

۴-۱- جامعه آماری

در این تحقیق جامعه آماری مردم استان گیلان در نظر گرفته شده است.

۴-۲- نمونه آماری

در پژوهش حاضر، مشتریان شعب بانک صادرات گیلان که به تعداد ۴۵ می باشند به روش تصادفی ساده انتخاب شده است. در هر شعبه ۳۰ مشتری اعضای نمونه پژوهش حاضر هستند. بدین ترتیب حجم نمونه تعداد ۴۵ ضربدر ۳۰ یعنی ۱۳۵۰ نفرند.

جدول شماره ۱- شعب انتخاب شده بانک صادرات استان گیلان (حجم نمونه)

ردیف	نام شعبه	کد شعبه	ردیف	نام شعبه	کد شعبه
۱	کلاچای	۷۵	۲۳	شفت	۱۲۰۶
۲	خلیفه آباد	۲۱۲۸	۲۴	بندر کیشهر	۸۹۲
۳	فومن	۲۴	۲۵	انقلاب رودسر	۱۰۱۷
۴	امامزاده هاشم	۲۵۵۱	۲۶	آیت اله وحید	۲۲۷۱
۵	لیجاری	۲۱۲۶	۲۷	دستک	۳۵۹۴
۶	خشکیچار	۷۱۵	۲۸	امام خمینی لنگرود	۵۰۶
۷	شاقاجی	۲۱۶۸	۲۹	لاکانی	۱۹۶۶
۸	سردار جنگل	۱۶۷۰	۳۰	شهید بازاریار	۲۰۰۹
۹	خیابان شپه انزلی	۷۱۲	۳۱	سلیمانداراب	۳۵۴۸
۱۰	بندر انزلی	۲۷	۳۲	پل عراق	۱۶۹۴
۱۱	رودسر	۲۹	۳۳	صومعه سرا	۱۰۶
۱۲	رستم آباد	۷۲۲	۳۴	پیر بازار	۳۵۵۰
۱۳	شاندزمن	۱۰۸۸	۳۵	خیابان تختی	۱۶۹۵
۱۴	لوشان	۶۸۱	۳۶	آستارا	۷۷
۱۵	طالقانی	۸۷۵	۳۷	حویق	۱۱۰۳
۱۶	آیت الله العظمی بهجت	۱۹۶۸	۳۸	سیاهکل	۷۰
۱۷	رحیم آباد	۳۶۹	۳۹	بازار جمعه	۱۱۴۹
۱۸	بلوار امام خمینی	۱۹۶۹	۴۰	رودبار	۲۳۶
۱۹	هشتپر طولش	۱۱۶	۴۱	بازاررشت	۳۱۴۴
۲۰	سیاهکلرود	۱۰۱۳	۴۲	زیباکنار	۳۵۹۲
۲۱	لوندویل	۳۵۴۵	۴۳	لاهیجان	۱۱
۲۲	چاف	۲۷۴۷	۴۴	قایقران	۱۳۳۷
			۴۵	بنادر و دریانوردی انزلی	۳۰۰۵

۴-۳- ابزار تحقیق

در این تحقیق از پرسشنامه بامقیاس پنج ستونی لیکرت استفاده شده است که برای تدوین آن از خبرگانی که در کار مسائل اقتصادی صاحب نظر هستند استفاده شده است.

۴-۴- متغیرهای تحقیق

آموزش و پرورش قوی و فرهنگ سازی، تولیدات کشاورزی، صنعت گردشگری، استفاده انرژیهای پاک و تجدیدپذیر، حفاظت و صیانت از جنگل ها و مراتع به عنوان متغیرهای مستقل و اقتصاد مقاومتی به عنوان متغیر وابسته هستند.

۴-۵- پایائی پرسشنامه

به این منظور پرسشنامه مذکور با مشورت خبرگانی که در زمینه اقتصاد تخصص دارند در زمینه اینکه آیا ابزار مورد نظر مربوط به موضوع تحقیق هست و آیا تمام ابعاد تحقیق را در بر می گیرد بررسی شد.

۴-۶-روائی^۱ پرسشنامه

در این تحقیق برای سنجش میزان اعتبار مقیاس ها، بعد از انجام دادن پیش آزمون، از آلفای کرونباخ استفاده شده است. جدول زیر ضریب آلفای کرونباخ تست و پاره تست را نشان می دهد.

جدول شماره ۲- کرونباخ

	ابعاد	تعداد گویه	پاسخگویان	ضریب آلفای کرونباخ
۱	آموزش وفرهنگ سازی	۸	۳۰	۰,۹۱
۲	کشاورزی	۴	۳۰	۰,۸۸
۳	گردشگری	۵	۳۰	۰,۸۷
۴	تحقیق و نوآوری	۵	۳۰	۰,۸۵
۵	تولید ملی	۵	۳۰	۰,۸۲
۶	مدیریت منابع ارزی	۳	۳۰	۰,۸۳
۷	کارآفرینی	۳	۳۰	۰,۸۶
۸	سبک زندگی	۱۷	۳۰	۰,۸۴
۹	انرژیهای غیرفسیلی	۶	۳۰	۰,۸۱

۴-۷-روش تجزیه و تحلیل داده ها

تجزیه و تحلیل داده های پژوهش حاضر در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی و با استفاده از نرم افزار SPSS انجام شده است. در سطح آمار توصیفی با استفاده از مشخصه های آماری نظیر میانگین، انحراف معیار، به توصیف داده های پژوهش پرداخته شده است.

برای توصیف ویژگی های دموگرافیک در نمونه های تحقیق (تحصیلات، سابقه خدمت، سن، جنس) از جداول توزیع فراوانی، برای نمایش تصویری آن ها، از نمودار ستونی استفاده به عمل آمده است. در نهایت، از جداول آمار توصیفی به منظور توصیف متغیرها استفاده شده و در آن میانگین به عنوان شاخص های گرایش مرکزی، انحراف معیار به عنوان شاخص های پراکندگی استفاده شده است.

آزمون های بکار رفته در تحقیق حاضر از نوع آزمون های ناپارامتریک آمار استنباطی است که عبارتند از:

۴-۷-۱-آزمون آلفای کرونباخ

مربوط به همگونی گویه های (سوالات) پژوهش است. فرض اصلی این آزمون بر همگونی درونی داده هاست.

۴-۷-۲-آزمون کولموگروف اسمیرنوف و شاپیروویلک

این آزمون به بررسی توزیع نرمال داده ها در داده های بدست آمده از پژوهش می پردازد.

۴-۷-۳-آزمون کای اسکور^۲ (مجذور مربع)

مشهور ترین آزمون های آمار غیر پارامتریک، آزمون خی دو یا کای اسکوار می باشد که در تحلیل های آماری، بسیار از آن استفاده می شود. فرآیند آزمون با دسته بندی یک متغیر در تعدادی طبقات، به محاسبه آماره کای اسکوار می پردازد.

۴-۷-۴-آزمون فریدمن

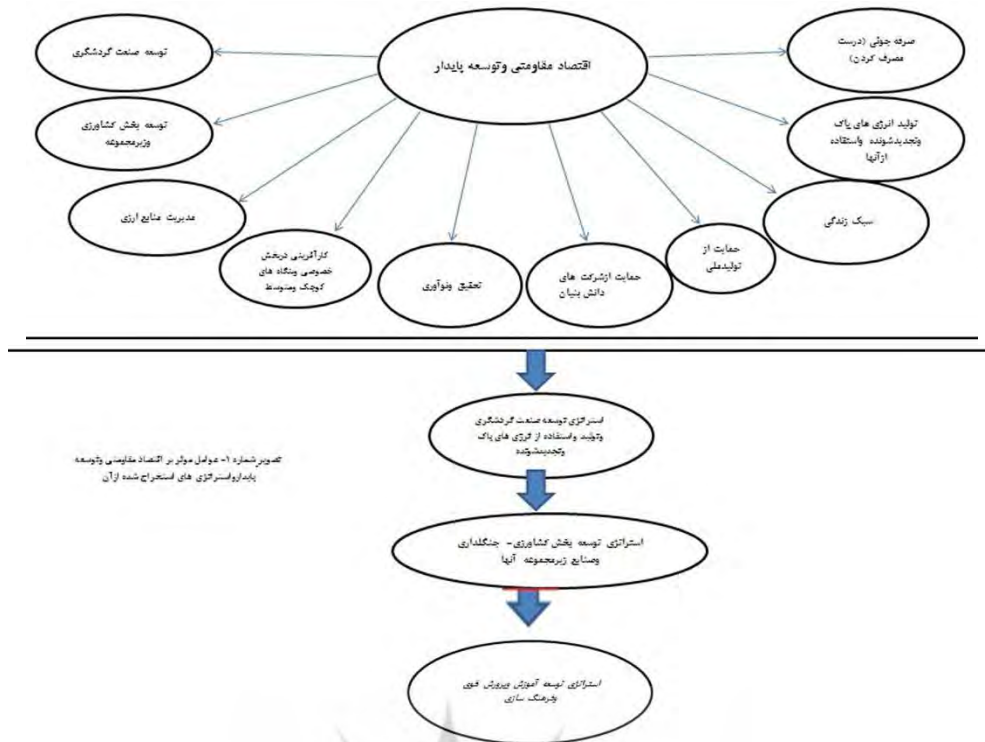
در این آزمون شاخص های اثرگذار بر اقتصاد مقاومتی رتبه بندی می شوند.

۵-مدل اقتصاد مقاومتی و توسعه پایدار

با توجه به عواملی که می توانند بر اقتصاد مقاومتی و توسعه پایدار اثرگذار باشند می توان مدل زیر را ارائه نمود:

1 Reliability

2 chi-square

تصویر شماره ۱- عوامل مؤثر بر اقتصاد مقاومتی و توسعه پایدار استراتژی های استخراج شده از آن

تصویر ۱- مدل مفهومی تحقیق

۶- یافته های تحقیق

از لحاظ آمار توصیفی در رابطه با سن پاسخگویان، ۶۵٪ درصد پاسخگون جوانان و ۳۵٪ میان سال و کهنسال بودند و از جنبه تحصیلی ۷۰٪ دارای مدرک لیسانس و فوق لیسانس و ۳۰٪ دارای مدرک فوق دیپلم و دیپلم بودند؛ و از لحاظ جنسیتی ۷۵٪ آقایان و ۲۵٪ خانم بودند، ۲۵٪ آقایان و ۲۵٪ خانم بودند؛ و براساس آزمون کرونباخ (همبستگی درونی معرف ها) شاخص های آموزش و پرورش با ضریب ۹۱٪ و کشاورزی با ضریب ۸۸٪ و گردشگری با ضریب ۸۷٪ به ترتیب در جایگاه های اول تا سوم قرار گرفتند.

جدول شماره ۳- رتبه بندی شاخصهای تاثیر گذار در اقتصاد مقاومتی در آزمون فریدمن

شاخص های	میانگین رتبه ای
کارآفرینی	۶,۰۰
کشاورزی	۶,۱۵
آموزش و فرهنگ	۶,۶۵
گردشگری	۶,۰۵
تولیدات ملی	۵,۶۳
تحقیق و نوآوری	۶,۰۳
انرژی های غیر فسیلی	۵,۶۲
مدیریت منابع ارزی	۵,۶۴
سیک زندگی	۵,۷۰

آزمون فریدمن	
۱۱۸	فراوانی
۱۰,۱۰۹	کی دو
۱۰	درجه آزادی
۰,۴۳۱	سطح معناداری

با توجه به جدول فوق (رتبه بندی آزمون فریدمن) به شاخص های آموزش و فرهنگ بارتبه ۶,۶۵ کشاورزی بارتبه ۶,۱۵ گردشگری بارتبه ۶,۰۵ تحقیق و نوآوری بارتبه ۶,۰۳ کارآفرینی بارتبه ۶,۰۰ سیک زندگی بارتبه ۵,۷۰ مدیریت منابع ارزی بارتبه

۵،۶۴ تولیدات ملی بارتبه ۵،۶۳ وانرژهای غیرفسیلی بارتبه ۵،۶۲، به ترتیب از لحاظ رتبه‌بندی به ترتیب در جایگاه های یکم تا نهم قرار گرفتند. برای تدوین استراتژی برای هر مقوله ای باید اهدافی را ترسیم کرد که اقتصاد مقاومتی هم از این قاعده مستثنی نیست که هر هدفی شامل سه عنصر ماموریت، چشم انداز و ارزشها می باشد.

ماموریت اقتصاد مقاومتی: در دوران تحریم و بعد از تحریم قطع وابستگی اقتصادی به کشورهای خارجی به خصوص دول غربی باتکیه بر امکانات داخلی و پتانسیل های آن.

چشم انداز: تا افق سال ۱۴۰۴ درآمدهای نفتی ۱۰٪ کل درآمدهای اقتصادی را تشکیل خواهد داد.

ارزش ها: چون وابستگی اقتصادی وابستگی فرهنگی را در پی خواهد داشت، بنابراین با اجرائی شدن اقتصاد مقاومتی اصالت فرهنگی ایرانی اسلامی ملت بزرگ ایران حفظ گردیده و از هجمه های فرهنگی جلوگیری می شود.

برای رسیدن به وضع مطلوب و ایده آل ابتدا باید وضع موجود را بررسی کرد که این مهم از طریق بررسی عوامل داخلی و خارجی حاصل می شود به عبارت دیگر پس از شناسایی عوامل اثر گذار باید استراتژی را بکار برد که عوامل مذکور را که اثر منفی بر ایجاد اقتصاد مقاومتی می گذارند را کنترل و عوامل مفید را تقویت کرده و به خدمت گرفت بنابراین برای تعیین نوع استراتژی باید موقعیت فعلی کشور را، به عبارت دیگر وضع موجود کشور را از لحاظ عوامل خارجی و داخلی مورد ارزیابی قرار دهیم که طبق جداول ذیل عوامل مذکور آورده شده اند.

جدول شماره ۴ - ماتریس ارزیابی عوامل خارجی (EFE) در اقتصاد مقاومتی

توضیحات	امتیاز وزن دار	امتیاز وضع موجود	وزن	عوامل استراتژیک خارجی
				فرصت ها: ۱- حفظ و گسترش و تعمیق روابط با کشورهای همسایه و دوست ۲- تبلیغات رسانه ای منطقه ای و فرامنطقه ای (سمعی، بصری) در مورد انواع پتانسیل ها و امکانات گردشگری در ایران و غیره ۳- مراودات اقتصادی و سیاسی با کشورهای منطقه ای و فرامنطقه ای دوست باتکیه بر صادرات غیرنفتی ۴- پیگیری تفاهم نامه ها و پروتکل های همکاری منطقه ای مثل اکو و شانگهای ۵- ارتباطات فرهنگی با کشورهای منطقه و فرامنطقه
	۰/۸۰ ۰/۷۲	۴ ۴	۰/۲۰ ۰/۸	
	۰/۶۴	۴	۰/۱۶	
	۰/۵۶ ۰/۳۶	۴ ۳	۰/۱۴ ۰/۱۲	
	۰/۲۴ ۰/۸	۲ ۱	۰/۱۲ ۰/۰۸	تهدیدها: ۱- تحریم های ظالمانه استکبار جهانی و متحدانش از لحاظ نفتی و غیرنفتی بطور مستقیم ۲- تحت فشار گذاشتن کشورهای دوست از جانب استکبار
	۳/۴۰		۱	جمع

منبع: (ماهنامه سپهر بانک صادرات ایران، ۱۳۹۰)

با توجه به عدد بدست آمده ۳/۴۰، بیانگر این مطلب است که در بررسی عوامل خارجی که بیرون از کشور بر اقتصاد مقاومتی می توانند تاثیر گذار باشند فرصت ها بر تهدیدات غلبه دارد.

جدول شماره ۵ - ماتریس ارزیابی عوامل داخلی (IFE) بانک صادرات گیلان

توضیحات	امتیاز وزن دار	امتیاز وضع موجود	وزن	عوامل استراتژیک داخلی
				قوت ها: ۱- انرژیهای تجدیدشونده و پاک ۲- کشاورزی ۳- کارآفرینی ۴- گردشگری ۵- تحقیق و نوآوری ۶- معادن
	۰/۴۰ ۰/۴۰ ۰/۳۲ ۰/۴۰ ۰/۳۲ ۰/۲۴	۴ ۴ ۴ ۴ ۴ ۳	۰/۱۰ ۰/۱۰ ۰/۰۸ ۰/۱۰ ۰/۰۸ ۰/۰۸	
	۰/۲۰	۲	۰/۱۰	ضعف ها: ۱- آموزش و پرورش ۲- حمایت تولیدات ملی ۳- مدیریت منابع ارزی ۴- سبک زندگی ۵- فرهنگ سازی
	۰/۲۰ ۰/۰۸ ۰/۰۸ ۰/۲۰	۲ ۱ ۱ ۲	۰/۱۰ ۰/۱۰ ۰/۰۸ ۰/۱۰	
	۲/۸۴		۱	جمع

منبع: (ماهنامه سپهر بانک صادرات ایران، ۱۳۹۰)

عدد بدست آمده ۲/۸۴، چون از حد میانگین ۲/۵۰ بالاتر است بیانگر این مطلب هست که در ایجاد یک سیستم اقتصاد مقاومتی که نه تنها حالت تدافعی ندارد بلکه پویا و مهاجم است نقاط قوت بر نقاط ضعف غلبه دارد. اگر O را علامت فرصت بنامیم و T را علامت تهدید فرض کنیم و برای نقاط قوت علامت S و برای نقاط ضعف علامت W را در نظر بگیریم، آنگاه چهار استراتژی خواهیم داشت: WT, WO, ST, SO که می توان بر اساس این چهار استراتژی جدول زیر را تشکیل داد.

جدول شماره ۶-ج استراتژی ها

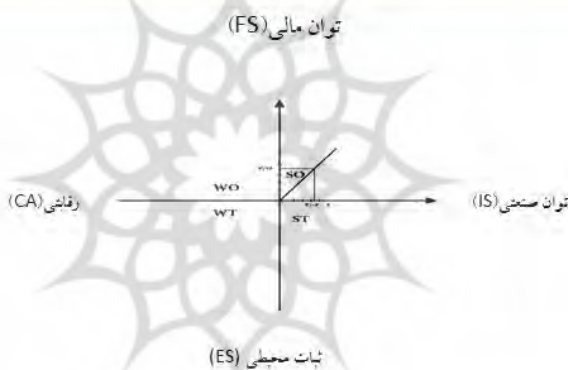
WO	SO
WT	ST

بر اساس اعدادی که برای عوامل داخلی ۲/۸۴ و برای عوامل خارجی ۳/۴۰ بدست آمده می توان بر اساس جدول قبلی جدول زیر را بر اساس جداول فوق می توان منحنی موقعیت یابی استراتژی اقتصاد مقاومتی را رسم کرد.

جدول شماره ۷- موقعیت استراتژی اقتصاد مقاومتی بانک صادرات گیلان

جدول شماره ۸- ژنریک استراتژی اقتصاد مقاومتی

	۲/۵	۲/۸۴	۴	
WO			۳/۴۰	تتهاجمی محافظة کارانه
		SO	۲/۵	
WT				
		ST		

تصویر شماره ۲- موقعیت استراتژی اقتصاد مقاومتی

بر اساس جداول و منحنی مذکور می توان ۳ نوع استراتژی تهاجمی را برای ایجاد اقتصاد مقاومتی پیشنهاد کرد:

- ۱- استراتژی تقویت آموزش و پرورش قوی و کارآمد و فرهنگ سازی
- ۲- استراتژی تقویت و بهادادن به صنعت گردشگری و تولید انرژی های پاک و استفاده از آن و صادرات آن برای بالندگی اقتصاد مقاومتی و توسعه پایدار
- ۳- استراتژی تقویت بخش کشاورزی و جنگلداری و صنایع زیر مجموعه آن ها برای رشد و توسعه اقتصاد مقاومتی و توسعه پایدار

۷- اولویت بندی استراتژی در ایجاد اقتصاد مقاومتی

اولویت بندی بر اساس دو موضوع عوامل داخلی و خارجی (فرصت ها، تهدیدات، قوت ها و ضعف ها) و اهداف و با استفاده از نظرات ۵ نفر از خبرگان بانک صادرات استان گیلان و مشورت با آنان صورت گرفته است.

۷-۱- اولویت بندی بر اساس عوامل داخلی و خارجی

جدول شماره ۹- ماتریس برنامه ریزی استراتژیک کمی (QSPM)

استراتژی های برتر						ضریب اهمیت	مرحله دوم: تطبیق مرحله اول: ورودی
استراتژی تقویت بخش کشاورزی جنگلداری و صنایع زیرمجموعه آنها		استراتژی تقویت و بهادادن به صنعت گردشگری		استراتژی تقویت آموزش و پرورش قوی و کارآمد و فرهنگ سازی			
جمع نمره	جذابیت <4 نمره> 1	جمع نمره	جذابیت <4 نمره> 1	جمع نمره	جذابیت <4 نمره> 1		
۰/۸۰	۴	۰/۸۰	۴	۰/۸۰	۴	۰/۱۵	حفظ و گسترش و تعمیق روابط با کشورهای همسایه
۰/۷۵	۳	۰/۱۰۰	۴	۰/۷۵	۳	۰/۲۰	تبلیغات رسانه ای منطقه ای و فرامنطقه ای برای معرفی امکانات و پتانسیل های گردشگری در ایران
۰/۸۰	۴	۰/۶۰	۳	۰/۶۰	۳	۰/۱۵	مراودات اقتصادی و سیاسی با کشورهای منطقه ای و فرامنطقه ای دوست باتکیه بر صادرات غیرنفتی
۰/۶۰	۴	۰/۶۰	۴	۰/۴۵	۳	۰/۱۵	پیگیری تفاهمنامه ها و پروتکل های همکاری منطقه ای و قاره ای مثل اکو و شانگهای
۰/۶۰	۳	۰/۸۰	۴	۰/۸۰	۴	۰/۱۵	ارتباطات فرهنگی با کشورهای دوست منطقه ای و فرامنطقه ای
۰/۳۰	۲	۰/۳۰	۲	۰/۱۵	۱	۰/۱۰	تحریم های ظالمانه استخبار جهانی و متحدانش از لحاظ نفتی و غیرنفتی
۰/۱۵	۱	۰/۱۵	۱	۰/۱۵	۱	۰/۱۰	تحت فشار گذاشتن کشورهای دوست از جانب استخبار جهانی
۲/۹۰		۳/۴۳		۳/۰۱		۱	جمع

۷-۲- اولویت بندی استراتژی براساس اهداف

جدول شماره ۱۰- اولویت بندی استراتژی

استراتژی های برتر						ضریب اهمیت	مرحله دوم: تطبیق مرحله اول: اهداف
استراتژی ایجاد و توسعه آموزش و پرورش قوی و فرهنگ سازی جامعه به تبع آن		استراتژی توسعه بخش کشاورزی و جنگلداری و صنایع زیر مجموعه آنها		استراتژی توسعه صنعت گردشگری و استفاده از انرژی های پاک تجدیدشونده و صادرات برق مازاد تولید شده از آنها به کشورهای خارجی همسایه			
جمع نمره	جذابیت <4 نمره> 1	جمع نمره	جذابیت <4 نمره> 1	جمع نمره	جذابیت <4 نمره> 1		
۰/۹	۳	۱/۲	۴	۱/۲	۴	۰/۳۰	ماموریت (قطع وابستگی به کشورهای خارجی بالاخص کشورهای غربی در دوران تحریم و پساتحریم)
۱/۲	۳	۱/۶	۴	۱/۶	۴	۰/۴۰	چشم انداز (توافق سال ۱۴۰۴ درآمدهای نفتی ۱۰٪ از کل درآمدهای اقتصادی کشور را تشکیل خواهند داد.
۱/۲	۴	۰/۹	۳	۱/۲	۴	۰/۳۰	ارزش ها (قطع وابستگی فرهنگی به تبع قطع وابستگی اقتصادی و حفظ و سیانت از ارزش های ایرانی - اسلامی)
۳/۳	<451> 3	۳/۷	<451> 2	۴/۰۰	<451> 1	۱	جمع کل امتیاز استراتژی

- که در این نوع از اولویت بندی که با نتیجه اولویت بندی بر اساس عوامل داخلی و خارجی همخوانی دارد، بنابراین با توجه به جداول بالا استراتژی های فوق الذکر به ترتیب ذیل بر اساس اولویت و جذابیت قرار می گیرند:
- ۱- استراتژی تقویت و بهیا دادن به صنعت گردشگری و استفاده از انرژی های پاک و تجدیدشونده و صادرات مازاد تولید برق آن به کشورهای خارجی همسایه برای بالندگی اقتصاد مقاومتی و توسعه پایدار
 - ۲- استراتژی تقویت بخش کشاورزی و جنگلداری و صنایع زیر مجموعه آن ها برای رشد و توسعه اقتصاد مقاومتی و توسعه پایدار
 - ۳- استراتژی تقویت آموزش و پرورش قوی و کارآمد و فرهنگ سازی

۸- جمع بندی

اقتصاد مقاومتی در کشوری که می خواهد بدون هیچ قیدوبندی باشد واز استکبار اطاعت بی چون و چرا نکند ودر نبردی نابرابر باشد معنی پیدا می کند که برای اولین توسط رهبر معظم انقلاب این اصطلاح بیان شد و دارای الزاماتی است که باید آن ها را به کار بست. کارآفرینی از آن متغیرهای کارساز است که می تواند در اقتصاد مقاومتی موتور محرکه باشد که می تواند بستری برای بخش های گردشگری و کشاورزی و جنگلداری و انرژی های پاک باشد و بعد از کلیات و مباحث نظری به جنبه کاربردی اقتصاد مقاومتی توجه شد. بها دادن به صنعت گردشگری می تواند در رشد و توسعه اقتصاد کشور از طریق جذب گردشگر خارجی بسیار مهم و اساسی باشد. با توجه به اینکه در کشور ما موهب طبیعی از قبیل مناطق کویری، مناطق کوهستانی، جنگل و مراتع و آثار باستانی با توجه به اینکه قدمت تمدن ایران به ۲۵۰۰ سال می رسد و همچنین اماکن مذهبی و زیارتگاه ها وجود دارد و باتوجه به اینکه ایران از لحاظ پیشرفت علم پزشکی جزو چند کشور معدود جهان است و همینطور وجود معادن زیاد آب معدنی برای آب درمانی و همچنین گردشگری ورزشی، پتانسیل زیادی را برای صنعت گردشگری بوجود می آورد و می تواند منابع ارزی کشور را از طریق ارزآوری گردشگران خارجی غنی کند و گذشته از این هزاران شغل مستقیم و غیرمستقیم برای رفع معطل بیکاری بوجود آورد، با توجه به اینکه ایران کشوری پهناور است و دشت های فراوانی برای کشت و کار دارد می تواند در بخش کشاورزی و جنگلداری توسعه چشمگیر داشته و ایجاد اشتغال فراوان را باعث شود؛ و استفاده از انرژی های پاک و ارزان قیمت و تجدید پذیر چون باد، خورشید می توانند در رشد و توسعه پایدار اقتصادی کشور موثر باشند . در ادامه براساس تحقیقات انجام شده براساس پرسشنامه و آزمون های کرونباخ و رتبه بندی فریدمن شاخص های آموزش و پرورش و کشاورزی و گردشگری و انرژی پاک و تجدیدشونده به ترتیب رتبه های اول تا سوم را به دست آوردند و باتوجه به اهداف اقتصاد مقاومتی و عوامل داخلی و خارجی کشور تاثیر گذار بر اقتصاد مقاومتی و توسعه پایدار و مدل ارائه شده به ایم منظور، سه نوع استراتژی از نوع تهاجمی استراتژی های توسعه گردشگری و انرژی های پاک و توسعه بخش کشاورزی و جنگلداری و صنایع زیر مجموعه و ایجاد توسعه سیستم آموزش و پرورش قوی و پویا و فرهنگ سازی استخراج گردید.

نتیجه گیری و پیشنهادات

اقتصاد مقاومتی یعنی این که کشوری در جنگ باشد چه نظامی، چه سیاسی، چه جنگ نرم باشد برای اینکه بتواند روی پای خودش بایستد و وابسته به قدرتهای خارجی استکباری نباشد. با توجه به اینکه کشور بزرگ مایران از لحاظ وسعت و جمعیت و منابع طبیعی و خدادادی و اقلیمی جز نفت جزو معدود کشورهای جهان است بنابراین پتانسیل فراوانی را برای اجرای واقعی اقتصاد مقاومتی داراست بنابراین با توجه به مزایای بخش های مختلفی که در متن مقاله ذکر شد، ما میتوانیم حتی درآمد بیشتر از نفت را بدست آوریم، بطور نمونه کشور هلند درآمدی که از فروش و صادرات گل به جهان بدست می آورد با درآمد نفت عربستان برابری می کند، برای رشد و شکوفایی اقتصاد مقاومتی اول باید ریزساخت ها را آماده کنیم بعد سراغ کارکردن روی بخش های مذکور اقتصادی

برویم که یکی از این زیرساخت ها، زیرساخت معنوی است که حرف آخر را می زند، یعنی اینکه: ۱- به بخش آموزش و پرورش و فرهنگ جامعه بیشتر بها دهیم، از لحاظ مالی معلمان و استاتید و دبیران دغدغه مالی و شغل دوم نداشته باشند و تمام افکار خود را متمرکز به دانش آموزان و دانشجویان که به حق آینده سازان کشور عزیز اسلامی مان هستند، نمایند تا از لحاظ علمی و فرهنگی و ورزشی و بافروغ بیشتر در جهان بدرخشیم تا همواره خود را به عنوان ام القراء جهان اسلام مطرح کنیم؛ که در تمام ابعاد پیشرفته و نمونه هستیم.

۲- جلوی فساد و رانت خواری باید بطور جدی گرفته شد و نباید هیچگونه مماشاتی و ملاحظه ای در کار باشد که همچون آفتی است که جلوی رشد و توسعه را می گیرد، بعنوان نمونه یکی از راه هایی که کشور با جمعیت یک میلیارد نفری چین را سر پا نگاه داشته پی گیری و برخورد جدی و بدون تعارف مقامات چینی با این مسئله است که چین را تبدیل به یک قدرت و غول اقتصادی و

نظامی در مقابل آمریکا کرده است، بحمدالله حجت الاسلام حاج آقا رئیسی با ورودشان به قوه قضایه همین روش کشور چین را در این زمینه پیش گرفته اند که جای امید و خوشحالی دارد.

۳- مسئولان باید با مردم صادق و همدل باشند که اگر غیر این باشد دشمن از این شکاف و فاصله سوءاستفاده می کند و خود را دایه مهربانتر از مادر معرفی می کند، اگر مسئله ای اتفاق افتاده، خود دولتمردان آن را به مردم بگویند تا که از کشورهای خارجی و معاند نظام واقعیت را بشنوند و این مسئله می تواند حربه ای برای جنگ روانی برعلیه نظام باشد و عده ای از خرابکاران مردم نما در خیابان های شهر دادوهور سردهندو شعارهای بی محتوا بدهند. با توجه به مسائل مطرح شده به خود بیاییم، سعی کنیم این آفات ذکر شده را از نظام مقدس جمهوری اسلامی دور کرده و انشاءالله به اقتصاد مقاومتی واقعی ضد استکباری دست پیدا کرده و روح شهدای ۸ سال دفاع مقدس و مدافعان حرم بالاخص سردار دلها سپهبد حاج قاسم سلیمانی از ما راضی و خشنود کنیم.

منابع

۱. نیاکان، پدram(۱۳۹۲)اقتصاد مقاومتی از نظر مقام معظم رهبری در جمع کارآفرینان، نشریه سبزپندار
۲. نیاکان، پدram(۱۳۹۷)درباره مزیت های استفاده از تولیدات ملی، نشریه سبز پندار، شعار سال ۹۷، ۱۱ مارس ۲۰۱۸
۳. زورقی، حجت، شفیعی. هادی، سیاهک. افشین(۱۳۹۱)اقتصاد مقاومتی، ضرورت مقاومت اقتصادی، نشریه دوست شما
۴. قلی پور. مریم، علمی مقدم. مصطفی، قلی پور. حسینعلی(۱۳۹۴)نقش اصلاح الگوی مصرف در اقتصاد مقاومتی، مقالات کنفرانسها و ژورنالها، سال
۵. رشنوی. میلاد، نوری. هادی(۱۳۹۲)تبیین راهکار های مدیریت مصرفمبنای اقتصاد مقاومتی، نشریه مرجع دانش-ناشر تخصصی کنفرانس های ایران
۶. بابائی نژاد. ایوب(۱۳۹۵)تبیین اندیشه اقتصاد مقاومتی از دیدگاه مقام معظم رهبری، از مجموعه مقالات کنفرانسها و ژورنالها
۷. میرحاج. عذرا، آیین امامی. مهر، سلطانی. حسن(۱۳۹۷)تبیین شاخصها، مولفهها و ارکان اقتصادمقاومتی، اولین همایش ملی مدیریت بارویکرد اقتصاد مقاومتی، اسفندماه ۱۳۹۴
۸. جباری پور هریس. مجتبی(۱۳۹۲)اقتصاد دانش بنیان، نشریه راسخون
۹. احمدی زرنندی. امیر(۱۳۹۵)تبیین مدل الزامات اقتصاد مقاومتی، سومین کنفرانس بین المللی مدیریت در قرن ۲۱
۱۰. ازغندی. علیرضا، اسحاقی. سیدحسین(۱۳۸۵) نگاهی به پدیده رانت خواری در ایران، برگرفته از کتاب درآمدی بر جامعه شناسی سیاسی ایران
۱۱. رحمتی. مریم، ودودی. محمد(۱۳۹۷)واکاوی شرایط خودکارآمدی کارآفرینانه در شرایط اقتصاد مقاومتی، نشریه مرجع دانش
۱۲. سلمانی زاده. صدیقه، آشفته پورلیلاکوهی. سپیده(۱۳۹۴)نقش گردشگری در اقتصاد مقاومتی، سومین همایش ملی گردشگری و جغرافیا و محیط زیست
۱۳. آرام. محبوبه و همکاران(۱۳۹۱)نقش گردشگری در رشد و توسعه اقتصاد مقاومتی با تکیه بر درآمدزایی، توسعه زیرساختها، همایش ملی بررسی و تبیین اقتصاد مقاومتی.

14. article-1-761-fa<ej:p.ir
15. article-42054.www.jmsp.ir
16. www.civilica.com
17. article aper sell.ir/tag
18. www.nooria, behesht.ir
19. Aranp..ir